

Leren praten

Praten gaat niet vanzelf, praten moet je leren. Een kind leert praten door horen, zien en doen. De rol van de ouders is heel belangrijk. Zij geven het goede voorbeeld, zij reageren op de eerste klanken en leren het kind spelenderwijs praten. Klanken worden woorden, woorden worden zinnen en zinnen worden verhalen.

De spraak- en taalontwikkeling begint al bij de geboorte. Door te huilen maakt het kind al iets duidelijk: "ik heb honger, ik heb buikpijn, ik wil bij je zijn ..." Vanaf het begin wordt er tegen het kind gesproken en is er oogcontact. Al snel komen de eerste brabbelgeluiden. Doordat de ouders op deze geluiden reageren, gaat het kind steeds meer plezier in "praten" krijgen en gaat het de geluiden nadoen. Het kind luistert naar zichzelf en naar de ander.

Wanneer u met uw kind bezig bent (verzorgen, spelen) praat u tegen uw kind. Hierdoor krijgen klanken langzamerhand betekenis voor het kind. Het kind begrijpt steeds meer, al voordat het zelf woordjes kan zeggen.

Spraak- en taalontwikkeling

- De eerste woordjes komen rondom de eerste verjaardag. Met één woord kan het kind al verschillende dingen zeggen.
Bijvoorbeeld: **pop** kan betekenen: **de pop is lief, ik wil de pop hebben** of **de pop is weg**.
- Rondom de tweede verjaardag maakt het kind al zinnetjes van twee woorden, bijvoorbeeld: **pop lief, pop hebben** of **pop weg**.
- Tussen het tweede en derde jaar worden de zinnen langer, bijvoorbeeld: **pop is lief, Kim pop hebben**.
- Tussen het derde en vierde jaar komen de "waarom-vragen". De woorden in een zin komen in de goede volgorde te staan 'Bijvoorbeeld: **waarom mag de pop niet mee, mama?**'.
- Soms worden de klanken nog niet allemaal goed uitgesproken. Vooral combinaties van klanken als: **knoop, twee, drie, straat** zijn moeilijk. De uitspraak van lange woorden is vaak nog lastig, bijvoorbeeld: **paraplu** wordt **paplu**; **paddestoel** wordt **pannetoe**.

Aan de andere kant zijn kinderen op deze leeftijd heel creatief in het verzinnen van eigen woorden, bijvoorbeeld: **luchtauto** voor **vliegtuig**, **ziekenbandje** voor **pleister** en **stenenplakker** voor **metselaar**.

In deze fase komt het voor, dat kinderen een korte periode gaan "hakkelen", omdat ze sneller denken, dan ze kunnen praten.

- In de periode na het vierde jaar breiden spraak en taal zich steeds verder uit. De zinnen worden ingewikkelder, bijvoorbeeld: **de pop is lief, want hij gaat slapen**. Bepaalde taalregels worden nog niet beheerst: **gehelpt, gekopen, beterder, potloten, af de tafel**.
Het kind gaat steeds meer vertellen over wat het bezighoudt, denkt en voelt.

De ontwikkeling van taal en denken gaat samen: taal is de basis van alles wat het kind leert. Taal maakt dat je dingen voor elkaar kunt krijgen, dat mensen begrijpen wat je wilt.

Niet goed praten

Soms verloopt de spraak- en taalontwikkeling niet zoals dat zou moeten. De oorzaak hiervan kán zijn, dat er niet of nauwelijks met of juist te veel tegen het kind gepraat wordt. Ook kunnen er andere oorzaken zijn:

- minder goed horen of zien;
- afwijkingen aan gehemelte, tong, kaak of lippen;
- chronische keel-, neus- en oorklachten, zoals een verstopte neus, oorontsteking, opgezette amandelen, poliepen;
- aandoeningen aan de luchtwegen, zoals CARA;
- langdurige ziekte;
- schokkende gebeurtenissen, met als gevolg een tijdelijke terugval;
- gebrek aan concentratie, moeite met stilzitten en luisteren;
- stoornissen op een ander gebied: intelligentie, motoriek, emotionele ontwikkeling.

Als een kind zich niet goed kan uitdrukken, kan het zich gaan terug trekken of zich agressief gaan gedragen.

Stimuleren spraak- en taalontwikkeling

Als ouder kunt u uw kind helpen met leren praten. Hieronder volgt een aantal suggesties:

- Geef zelf het goede voorbeeld:
 - gebruik eenvoudige, korte zinnen;
 - praat niet te snel;
 - kijk het kind aan als u wat zegt;
 - gebruik geen kindertaal.
- Alle dingen hebben een naam: gééf het ook die naam. Zeg niet: **Pak dat ding eens**, als u **beker** bedoelt.
- Neem geen genoegen met gebarentaal.
- Praat met uw kind over wat het doet of wat u samen ziet.
- Maak het kind attent op de omgeving: **Kijk, daar staat een koe. Die eet gras, zie je dat?** Praat ook over wat u zelf gedaan heeft: **Weet je wat ik gedaan heb vandaag? Ik heb jouw kamer opgeruimd en weet je, wat ik weer gevonden heb? Je knuffel!**
- Laat uw kind thuis ook eens een handje helpen met allerlei karweitjes, zoals afwassen, banden plakken, timmeren, (koekjes) bakken, in de tuin werken, tafel dekken. Praat over wat u doet, terwijl u bezig bent. Bijvoorbeeld: **Oma komt vandaag eten, zet er maar één bordje bij.**
- Ga samen plaatjes kijken en voorlezen; daar kunt u al heel vroeg mee beginnen.
- Zeg samen versjes op en zing liedjes; zo oefent u spelenderwijs.
- Kijk samen foto's en praat over wat u ziet. U kunt ook een plakboek maken met plaatjes van dingen uit de omgeving van het kind.
- Geef speelgoed waarbij het kind kan praten: poppen met poppenspulletjes, een winkeltje, boerderijfiguren, poppenkast...
- Doe samen spelletjes waarbij je moet praten, zoals: lotto, memory, kwartet.
- Lach het kind niet uit als het iets niet goed zegt.
- Als uw kind niet wil praten, dwing het er dan niet toe. U kunt uw kind wél een eindje op weg helpen, bijvoorbeeld: **Hebben jullie vanmorgen nog een werkje gemaakt?**
- Neem de tijd en rust om naar uw kind te luisteren.
- Leer uw kind spelen met klanken door rijmspelletjes te doen; dat is goed voor het leren horen van verschillen tussen klanken en voor de uitspraak.
- Verbeter uw kind niet door te zeggen: **Nee, het is niet lood, maar rrrrood!** Het werkt beter, als u zegt: **Goed zo, dat is rood. Kijk, jouw trui is ook rood. Zie je nog iets, wat rood is?** Een ander voorbeeld: uw kind zegt: **Ik heb jou goed geholpt, hè papa?** Zeg dan niet: **Nee, het is niet geholpt, maar geholpen!** Maar zeg liever: **Ja, je hebt me goed geholpen. Fijn, dat je mij zo goed geholpen hebt. Zullen we aan mama gaan vertellen, hoe goed jij mij geholpen hebt?**

Probeer uw kind plezier te laten hebben in het praten. Als uw kind het leuk vindt, gaat het steeds beter praten.

Tot slot

Heeft u vragen of behoefte aan een persoonlijk advies, dan kunt u terecht bij de logopedist van de GGD Gelderland Midden (afdeling Jeugdgezondheidszorg) die uw school bezoekt. U vindt het telefoonnummer hieronder.

Telefoonlijn JGZ: 088 - 355 6000 (u komt in een keuzemenu)
Bereikbaar op werkdagen

Internet: www.vggm.nl/jeugdgezondheid